

Доманська А. В.

студентка факультету ветеринарної медицини,

Іщенко В. Д.

кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри фармакології і токсикології,

Панько М. Ф.

кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри фармакології і токсикології
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСЕКТО-АКАРИЦИДНОГО ПРЕПАРАТУ «ЕКТОСАН» ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ЕКТОПАРАЗИТАРНИХ ХВОРОБ СОБАК І КОТІВ

Упродовж останніх років у фахівців ветеринарної медицини значно зросла потреба в інформації щодо нових хімічних засобів, які зареєстровані в країні та застосовуються як інсектоакарициди. Для боротьби із ектопаразитами у більшості випадків використовують препарати, що належать до різних хімічних груп та мають виражену біологічну активність. Вони різні за цільовим призначенням, способом проникнення, механізмом дії та лікарською формою, проте більшість з них разом із високою акарицидною активністю є дуже токсичними для тварин, і навпаки, малотоксичні препарати є слабкими акарицидами [1, с. 41].

Останнім часом особливий інтерес викликають препарати на основі піретринів (піретроїди). Піретроїдні інсектициди – препарати, які широко застосовуються як у рослинництві, так і у ветеринарній медицині. Відомо, що ці пестициди мають низький рівень кумуляції, незначні тератогенні, мутагенні, ембріотоксичні, бластомогенні та не встановлені канцерогенні властивості [2, с. 136; 3, с. 57].

Метою роботи було вивчення в умовах стаціонару клініки ветеринарної медицини АТЗТ "Дунай" лікувальної ефективності інсекто-репелентного препарату "Ектосан" виробництва НВФ «Бровафарма» (Україна) при паразитарних хворобах домашніх тварин, а саме: демодекоз і отодектоз та при ураженні тварин блохами, вошами волосідами, іксодовими кліщами, личинками мух.

Матеріали та методи досліджень

Матеріалом для проведення експериментальних досліджень слугували тварини, що знаходилися на стаціонарному утриманні клініки ветеринарної медицини АТЗТ "Дунай" та приватних помешканнях осіб, що займаються волонтерством. Хворі тварини поступали в клініку по мірі їх захворювання ектопаразитарними хворобами від власників, які мешкають у м. Києві та за його межами, а також із притулків для тварин, власники котрих займаються волонтерською діяльністю по захисту тварин. Клінічні дослідження здійснювали загальноприйнятими методами. Діагноз встановлювали на основі анамнестичних даних, клінічного обстеження (прояв клінічних ознак) та мікроскопічних досліджень зіскрібків шкіри, взятих з уражених ділянок.

Для вивчення лікувальної ефективності препарату "Ектосан" при лікуванні собак, хворих демодекозом та отодектозом, в умовах стаціонару клініки було

використано 12 собак різних порід (2 – далматинської породи з генералізованою формою ураження та 10 безпородних, з яких 5 особин з генералізованою і 5 з локальною формами захворювання), масою від 10 до 35 кг, віком від 8 місяців до 7 років. Тварин було розділено на 2 групи по 6 тварин у кожній.

Тварин першої групи обробляли робочою емульсією препарату у розведенні водою 1:250, другої – 1:500. Обробку хворих тварин проводили триразово з інтервалом 6 діб. Витрати робочої емульсії на одну тварину становили 50-100 мл. Через кожні 6 діб, перед кожною наступною обробкою, проводили мікроскопічні дослідження зіскрібків, взятих із різних місць уражених ділянок шкіри хворих тварин.

У всіх хворих тварин за дві доби до обробки робочими емульсіями досліджуваного препарату "Ектосан" поверхню шкіри очищували теплою мильною водою з наступним її ополіскуванням чистою теплою водою та обсиханням.

Дослідних тварин утримували у вольєрах ветеринарної клініки АТЗТ "Дунай" та спеціальних клітках, призначених для утримання домашніх тварин. Годівлю здійснювали згідно раціону (сухі корми "Pedigree"), доступ до води не обмежували. Перед проведенням обробки тварин, уражених кліщами роду *Demodex*, *Otodex* препарат "Ектосан" розводили водою у відповідних співвідношеннях (1:250 або 1:500). Обробку поверхні шкіри хворих тварин проводили шляхом оприскування за допомогою ручного оприскувача "Росинка". Після обробки тварин препарат з поверхні шкіри не змивали.

Результати клінічного випробування препарату "Ектосан" при лікуванні собак, хворих отодектозом і демодекозом. Після першої обробки хворих тварин робочою емульсією препарату у розведенні 1:250 водою, на шостий день після обробки відмічали покращення загального стану у всіх дослідних тварин (зменшився свербіж, почервоніння уражених ділянок, значно зменшився прояв запальних реакцій шкіри, особливо у тварин з генералізованою формою перебігу, значно знижувалась запальна реакція шкіри зовнішнього слухового проходу.

Мікроскопією зіскрібків шкіри (перед другою обробкою тварин) встановлено значну загибель дорослих кліщів та личинкових форм на різних стадіях розвитку (кліщів роду *Demodex*, *Otodex*), але були помічені поодинокі колонії живих імаго та личинкових форм кліщів у тварин з генералізованою формою перебігу захворювання після обробки їх робочою емульсією препарату у співвідношенні 1:500. Обробка хворих тварин робочою емульсією у співвідношенні 1:250 виявилась на 30 % ефективнішою, ніж при обробці хворих тварин робочою емульсією у співвідношенні 1:500.

При локальному ураженні хворих тварин демодекозом (дві тварини), котрих обробляли робочою емульсією у співвідношенні 1:250, у зіскрібках шкіри живих імаго та личинкових форм кліщів не виявляли. Були виявлені поодинокі живі імаго та личинкові форми кліщів у тварин з локальним ураженням після обробки їх робочою емульсією у співвідношенні 1:500.

Після наступних двох обробок хворих на демодекоз тварин робочими емульсіями препарату "Ектосан" у співвідношенні 1:250 та 1:500 з послідуною мікроскопією зіскрібків встановлено повну відсутність живих кліщів та личинкових форм демодекозів у тварин обробку яких здійснювали робочою емульсією препарату "Ектосан" у співвідношенні 1:250 (після другої обробки), хворих тварин, яких

обробляли робочою емульсією препарату у співвідношенні 1:500 (після третьої обробки).

За тваринами було встановлено клінічне спостереження протягом 20-ти діб з моменту третьої обробки експериментальним препаратом. Мікроскопія зіскрібів шкіри, взятих на 20-ту добу після третьої обробки хворих на демодекоз та отодектоз тварин, не виявила живих імаго та личинкових форм кліщів.

Отже, експериментальний препарат "Ектосан" у розведенні водою 1:250 володіє вираженими терапевтичними властивостями при лікуванні хворих на демодекоз та отодектоз собак з генералізованою і локальною формою перебігу. У розведенні 1:500 препарат проявляє протипаразитарні властивості, але курс лікування потребує додаткових двох-трьох обробок тварин.

Результати клінічного випробування препарату "Ектосан" при обробці домашніх тварин проти ектопаразитів. При ураженні собак блохами (*Ctenocephalides canis*), волосоїдами (*Trichodectes canis*), вошами (*Linognatus setosus*), іксодовими кліщами (*Ixodidae*), личинками мух (*Sarcophagidae et Calliphoridae*) (після травматичного ушкодження шкіри) проводили випробування робочої емульсії препарату "Ектосан" у розведенні 1:500. Тварин обробляли двічі з інтервалом шість діб методом обприскування поверхні тіла з витратою робочої емульсії на одну обробку 50-100 мл. Дослід було проведено на 30-ти собаках різних порід, віком від 6-ти місяців до 12-ти років.

Встановлено високу інсектоакарицидну активність робочої емульсії препарату "Ектосан" у розведенні 1:500 при обробці собак, уражених блохами, вошами, волосоїдами, іксодовими кліщами, личинками мух. При обробці тварин робочою емульсією (1:250) лікувальний ефект відмічали до 100% з послідувочною репелентною дією протягом 10 діб при витратах робочої емульсії препарату в кількості 50-100 мл на тварину. Лікувальний ефект після першої обробки становив 92%, а після другої – до 100%.

При обробці поверхні тіла котів від ектопаразитів робочою емульсією препарату "Ектосан" у розведенні 1:500 в досліді були використані 20 котів різних порід, віком від 1-го до 12-ти років.

Після обробки хворих котів не відмічали токсичного впливу на організм експериментальних тварин, але у 30% оброблених тварин спостерігали занепокоєння, гіперсалівацію, підвищену нервову збудливість, які проходили без надання лікувальної допомоги через 40-60 хвилин від початку їх прояву.

Література

1. Данилевская, Н. В. Особенности современных инсектицидных и акарицидных препаратов, применяемых для мелких домашних животных / Н. В. Данилевская, А. А. Николаев // Ветеринар – 2005. – № 2. – С. 40-44.
2. Спицын, О. Н. Алгоритм лечения острых отравлений пиретроидными инсектицидами / О. Н. Спицын, А. С. Соколов, Н. В. Битюцкая // Український журнал екстремальної медицини імені Г. О. Можаєва. – 2009. – Т. 10. – № 1. – С. 135-138.
3. Ткачев, А. В. Пиретроидные инсектициды – аналоги природных защитных веществ растений / А. В. Ткачев // Соросовский образовательный журнал. – 2004. – Т. 8. – № 2. – С. 56-63.